

## บทคัดย่อ

รหัสโครงการ : RDG4330004

ชื่อโครงการ : โครงการวิจัยหนังสือดีวิทยาศาสตร์

ชื่อนักวิจัย : รศ.ดร. ชัยวัฒน์ คุประตกุล , หัวหน้าโครงการ , ข้าราชการบำนาญ

E- mail Address : [kshaiwat@hotmail.com](mailto:kshaiwat@hotmail.com)

ระยะเวลาโครงการ : 1 ธันวาคม 2542 -- 1 มิถุนายน 2544

โครงการวิจัยหนังสือดีวิทยาศาสตร์ เป็นโครงการติดตาม ค้นหา และคัดเลือกหนังสือดีวิทยาศาสตร์ ประเภทเป็นหนังสือเล่ม ตีพิมพ์เป็นภาษาไทย ตั้งแต่อดีตแก่แก่ที่สุดที่จะติดตามหาได้ถึงปลายปี พ.ศ. 2536 ( ก่อนเวลาเริ่มต้นการวิจัยอย่างน้อย 5 ปี ) โดยคาดหวังว่า จะได้หนังสือดีวิทยาศาสตร์ที่มีคุณค่าสะท้อนภูมิปัญญาของคนไทยทั้งเรื่องจริง (SCIENCE FACT) และเรื่องแต่ง (SCIENCE FICTION) ไม่เกิน 100 เล่ม ที่ผ่านการคัดเลือก และการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้ง ประเภทของหนังสือดีวิทยาศาสตร์ที่อยู่ในเกณฑ์การวิจัย เป็นหนังสือ วิทยาศาสตร์ตรง ๆ ( ทั้งวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ วิทยาศาสตร์ทั่วไป วิทยาศาสตร์ประยุกต์ และเทคโนโลยี ) หนังสือเกี่ยวกับธรรมชาติ หนังสือเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม หนังสือทางด้านปรัชญา ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์โดยตรงหรือโดยทางอ้อม ทั้งนี้ ไม่รวมหนังสือประเภทคู่มือ ตำรา ( โดยทั่วไป ) หนังสือเฉพาะด้าน และหนังสือแปล คณะวิจัยประกอบด้วย นักวิจัยจำนวน 10 คน คณะที่ปรึกษาจำนวน 6 คน การวิจัยใช้เวลาทั้งหมด 18 เดือน ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2542 ถึงวันที่ 1 มิถุนายน 2544 กระบวนการและขั้นตอนการวิจัย เน้นการสืบค้น และติดตามหาหนังสือตามเป้าหมาย โครงการให้รอบคอบที่สุดทั้งโดยคณะวิจัยและสังคมส่วนที่เกี่ยวข้องกับวงการหนังสือโดยตรง และสังคมทั่วไป โดยการประชุมสัมมนา, การเสวนา, การบรรยายพิเศษ, การส่งข้อมูลข่าวสารถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรงและผ่านทางสื่อมวลชน การสร้างและใช้เกณฑ์การประเมินค่าหนังสือดีวิทยาศาสตร์เพื่อการวิเคราะห์เชิงลึกของหนังสือ การสัมมนาสรุปความคืบหน้าของโครงการวิจัยกลางโครงการ (การสัมมนาหนังสือดีวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 1 วันที่ 30 สิงหาคม 2543) เพื่อการรับรู้และการมีส่วนร่วมของสังคมกับโครงการและการสัมมนาสรุปสุดท้าย เพื่อการเผยแพร่ผลการวิจัยและรับฟังความคิดเห็นจากสังคม (การสัมมนาหนังสือดีวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 2 วันที่ 28 มีนาคม 2544) ผลการวิจัย สรุปเป็นหนังสือดีวิทยาศาสตร์ แสดงภูมิปัญญาไทยเชิงวิทยาศาสตร์ที่คนไทยควรรู้จัก จำนวน 88 เล่ม (จากหนังสือที่ผ่านเกณฑ์ขั้นต้นของโครงการจำนวนกว่า 500 เล่ม) แบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ ( 1 ) บันเทิงคดี จำนวน 29 เล่ม ( 2 ) สารคดี จำนวน 30 เล่ม ( 3 ) ความรู้ทั่วไป จำนวน 29 เล่ม หนังสือดีวิทยาศาสตร์เก่าแก่ที่สุดที่ได้รับการคัดเลือก คือ ไตรภูมิพระร่วง พระราชนิพนธ์ของพระญาติไทย ( พ.ศ. 1888 ) จากการวิจัย พบปัญหาเด่นชัด การเก็บรักษาหนังสือแสดงภูมิปัญญาไทยเชิงวิทยาศาสตร์ คือ ปัญหาการเก็บหนังสือของคนไทยและแหล่งหนังสือที่น่าจะเป็นแหล่งหนังสือใหญ่ ได้แก่ ห้องสมุด และสำนักพิมพ์ จากการดำเนินงานของคณะวิจัยตลอดทั้งโครงการและข้อเสนอจากผู้เข้าร่วมการสัมมนาหนังสือดีวิทยาศาสตร์ครั้งที่ 2 สรุปเป็นเรื่องหรือประเด็นเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยเชิงวิทยาศาสตร์ ที่ควรจะมีการศึกษา การวิจัยต่อเนื่อง คือ หนังสือดีวิทยาศาสตร์ หลังปี พ.ศ. 2536 นิตยสาร วารสาร วิทยาศาสตร์ (ปัญหาในประเทศไทย) หนังสือแปลวิทยาศาสตร์ ผลงานการเขียนของ

จันดี ศิริบุญรอด บทกวีวิทยาศาสตร์ ฯลฯ โครงการวิจัยหนังสือดีวิทยาศาสตร์ ได้รับเงินทุนสนับสนุน  
จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ( สกว. )

คำหลัก : หนังสือดีวิทยาศาสตร์, ภูมิปัญญาไทยเชิงวิทยาศาสตร์, หนังสือบันเทิงคดี, หนังสือสารคดี,  
หนังสือความรู้ทั่วไป

## **Abstract.**

**Project Code : RDG4330004**

**Project Title : Good Science Books Research Project .**

**Investigators : Associate Professor Shaiwatna Kupratakuln , Research Leader , Retiree .**

**E - mail Address : [kshaiwat@hotmail.com](mailto:kshaiwat@hotmail.com)**

**Project Duration : December 1, 1999 – June 1, 2001**

The research project aims to collect, search for and select good science books in Thai published as far back as possible to the early history of Thai scripts up to the end of the year 1993 ( before the beginning of the research effort at least 5 years ). It is expected that there will be about 100 good science books reflecting Thai scientific wisdom, both science fact and science fiction, selected with critical analysis and rigorous criticism. The scope of books being considered includes straight science books ( i.e., pure science, general science, applied science and technology ), books on nature, books on the environment, books on philosophy, religion, society and culture related with science. The following types of books are not considered: manuals, textbooks ( in general ), specific and technical books and translated works. The research team consists of 10 researchers and 6 advisors. The research work started on December 1, 1999 and concluded on June 1, 2001, a period of 18 months. The research process concentrates on thorough searching and collecting targeted books by the research team and the assistance from the public, through meeting, seminars, forums, special lectures, progress reports, to the targeted groups directly and mass media. Criteria for critical evaluation of good science books were constructed and used in selection of the targeted books. The first good science books seminar was held on August 30, 2000 as mid-project seminar to inform the public on the mid-project progress. The second good science books seminar was held on March 28, 2001 as final-project seminar to announce the final results. The research effort concludes with a list of 88 good science books reflecting Thai scientific wisdom which Thai people should know. The list is divided into 3 categories: (1) Fiction, 29 titles; (2) Featuristic books, 30 titles; (3) General knowledge, 29 titles. The earliest is Traipoompruang by Praya Lithai, in Sukhothai era. During the course of research work, it is evident of two serious problems concerning the collection and conservation of Thai scientific wisdom, both by the individuals and agencies such as libraries and publishers. From the research team and the recommendations from the participants of the second good science books seminars, there are several science reading related issues which are recommended for further researches or studies. They are : good science books published after 1993, needs and problems of science magazines in Thailand, translated science books, published works by Juntree Siriboonrod, science poetry, etc. Good science books research project is funded by the The Thailand Research Fund ( TRF ).

**Keywords :** Good science books, Thai scientific wisdom, Fiction, Featuristic books,  
General knowledge books.